

Iemītnieku skaits veco ļaužu un personu ar fiziska un garīga rakstura traucējumiem pensionātos un specializētos sociālās aprūpes un rehabilitācijas valsts centros gada sākumā	RD Labklājības departamenta dati	2005	2006	2007	2008	2009	2010	↑	↑	Vērtē kontekstā ar vajadzību (īpatsvars pret vajadzību)
		1324	1548	1585	1641	1664	1730			
Personas, kuras izmantojušas patversmes/naktspatversmes pakalpojumus/sociālās rehabilitācijas centra pakalp.	RD Labklājības departamenta dati	2005	2006	2007	2008	2009	2010	↑	↑	Vērtē kontekstā ar vajadzību (īpatsvars pret vajadzību)
		2019	2272	2262	2010	2597	3182			
Zupas virtuvēs izsniegto porciju skaits	RD Labklājības departamenta dati	2006	2007	2008	2009	2010		↑	↑	Vērtē kontekstā ar vajadzību (īpatsvars pret vajadzību)
		37067	96353	113054	103825	155503				

Tendence	↑	↓	↑	↓
Novērtējums	Pieaugums ar pozitīvu vērtējumu	Samazinājums ar pozitīvu vērtējumu	Pieaugums ar negatīvu vērtējumu	Samazinājums ar negatīvu vērtējumu

M7

M7 AUGSTAS PIEVIENOTĀS VĒRTĪBAS KONKURĒTSPĒJĪGA EKONOMIKA

Izvirzītais mērķis ir veicināt ekonomisko izaugsmi augstas pievienotās vērtības sektoros, īpaši rūpniecības un radošajās nozarēs. Mērķis ir vērst uz dažādu nozaru uzņēmumiem un zinātnes iestādēm.

Rīgas un arī Latvijas ģeogrāfiskā atrašanās vieta ir priekšrocība, kas dod iespēju izplatīt saražotos produktus īsā laikā un plašā teritorijā. Pie ekonomikas nozarēm ar augstu pievienoto vērtību ražošanas sektorā, kas var kalpot kā ļoti būtisks faktors pilsētas ekonomiskās attīstības un konkurētspējas kontekstā, tiek uzskaitītas: farmaceitisko preparātu ražotnes, organiskās ķīmijas pamatvielu ražotnes, medicīnisko un precīzijas instrumentu ražotnes, mašīnu un iekārtu ražotnes.³¹

Kā liecina IKP struktūras analīze Baltijas valstu un tuvējo valstu līmenī, viena no nozarēm, kurai būtu jāturpina radīt augstu pievienoto vērtību Rīgā, ir komercpakalpojumi, jo Rīgā koncentrējas uzņēmējdarbība un ar to saistītās aktivitātes – pakalpojumi, īpaši tirdzniecība, loģistika un arī mājokļu pakalpojumi.³²

³¹ Stratēģiskās analīzes komisijas ziņojums, 2008

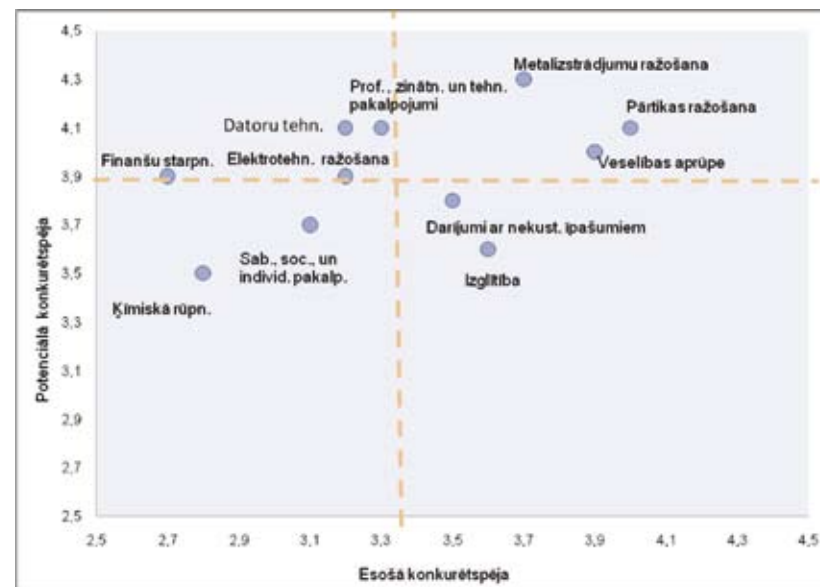
³² Pētījums „Rīgas ekonomikas nozaru izvērtējums pilsētas konkurētspējas paaugstināšanai”, Rīga, 2010

Tautsaimniecības veiksmīgu attīstību pasaulē šobrīd būtiski ietekmē strauji augošās radošās industrijas. Pēc ekonomiskajiem rādītājiem veiksmīgākās nozares šajā jomā ir reklāma, izdevējdarbība un poligrāfija. Rīgas situācijā prioritāras radošās industrijas nozares ar vislielāko eksporta potenciālu ir sekojošas – dizains un audiovizuālie mediji un multimediji.

Rīgā joprojām nav definētas galvenās nozares, kas esošajā ekonomiskajā situācijā ir vitāli svarīgi, lai mērķtiecīgi koncentrētu resursus nozaru attīstībai, kas varētu celt ne vien pilsētas un tās iedzīvotāju labklājību, bet arī valsts labklājību. 2010. gadā tika veikts pētījums, kurā, kā galvenās ražošanas nozares Rīgas ekonomikā tika atzītas pārtikas rūpniecība un metālizstrādājumu ražošana, kurām tiek piedēvēta ne vien esošā, bet arī potenciālā konkurētspēja. (7.1. attēls).³³ Tomēr izstrādājot pilsētas līmeņa politiku nozaru atbalstam un ņemot vērā, ka krīzi var pārvarēt pārstrukturizējoties un mainoties ir būtiskāk jāaplūko arī tādu nozaru konkurētspēja, kā radošās nozares, kultūra, zinātne un izglītība.

7.1. attēls

Esošā un potenciālā ekonomikas nozaru konkurētspēja Rīgā

Avots: Pētījums „Rīgas ekonomikas nozaru izvērtējums pilsētas konkurētspējas paaugstināšanai”, SIA „Baltijas konsultācijas”, Rīga, 2010

³³ Pētījums „Rīgas ekonomikas nozaru izvērtējums pilsētas konkurētspējas paaugstināšanai”, Rīga, 2010

Mērķa ietvaros ir izvirzītas 2 prioritātes un 2 tūlītējie soļi. Aktivitātes netika veiktas tūlītējā soļa *Veikt zinātniski Tehnoloģiskā parka teritoriālā izvietojuma izpēti* ietvaros.

Prioritāte *Izveidot konkurētspējīgu Zinātniski Tehnoloģisko parku Rīgā ar iespējami maksimālu augstskolu zinātniski pētniecisko iestāžu un Rīgas pilsētas pašvaldības līdzdalību, nesadrumstalojot resursus nelieliem projektiem*

Projekta „Baltijas jūras reģiona inovāciju atbalsta centrs” ietvaros ir veikta *Tehnoloģiju un zinātnes parka Jaunā Rīgas centra Torņakalnā teritorijā* darbības modeļa izstrāde.

Lai realizētu šīs prioritātes uzdevuma pamatu – izglītību, Rīgai jau ir vērtīgi priekšnosacījumi, jo kopš neatkarības atgūšanas pilsētā studē ap 100 tūkstošiem studentu 27 no 34 Latvijas augstākās izglītības iestādēm.

Prioritāte *Atbalstīt radošās industrijas*

Lai veicinātu iedzīvotāju pievēršanos komercdarbībai un palielinātu nodarbinātību, sadarbojoties Rīgas pilsētas pašvaldībai, SEB bankai, Laikmetīgās mākslas centram un citiem partneriem, tika izveidots Rīgas pilsētas pašvaldības un privātās partnerības radīts instruments radošās industrijas atbalstam – DUKA. Projekta pamatzdevums ir risināt tukšo komercplatību jautājumu un veicināt jaunu uzņēmēju rašanos Rīgā. Portālā www.duka.riga.lv ir iespēja satikties telpu īpašniekiem un jaunajiem uzņēmējiem, vienojoties par abusēji izdevīgu telpu iznomāšanas darījumu.³⁴ Projekta būtība ir palīdzēt neizmantoto tukšo komercplatību īpašniekiem atrast īrniekus – jaunos komersantus, kuri apsaimniekos, atdzīvinās telpas un neseģ komunālos maksājumus. Projekta pamatā ir telpu iznomāšana īstermiņā vai ilgtermiņā, nepiemērojot īres maksu,³⁵ tādējādi atdzīvinot pilsētu, novēršot „tukšo skatlogu” sindromu, samazinot zaudējumus namīpašniekiem un veicinot radošo industriju uzņēmējdarbību.

Rīgas pilsētas pašvaldības līdzfinansējuma programmas „Rīgas filmu fonds” ietvaros, kas ir izveidots sadarbībā ar Nacionālo Kino centru (NKC), tika rīkots konkurss ārvalstu filmu uzņemšanai. (Konkursa komisijas sastāvā ir pārstāvji gan no NKC un filmu distributora SIA Acme Film, gan dažādu Rīgas domes struktūrvienību pārstāvji.) Tas paredz atmaksāt katrai Rīgā filmētajai filmai 7-15% izdevumu. Programmas mērķis – veicināt ārvalstu filmu uzņemšanu Rīgā, radīt jaunas darba vietas, piesaistīt investīcijas Rīgai, veicināt nacionālās kino industrijas attīstību un popularizēt Rīgu ārvalstīs.

³⁴ LETA

³⁵ turpat

Programmas Rīgas filmu fonds ietvaros notika viens konkurss, kurā tiesības slēgt līdzfinansējuma līgumu ieguva trīs starptautiski projekti. No kuriem viens – SIA „Film Angels Studio” projekts ar NHK (Japānas radio un televīzijas translācijas korporācija) – „Mākoņi pār pakalnu” tika īstenots 2010. gadā un tika izmaksāts līdzfinansējums 7% apmērā no veiktajām atbalstāmajām izmaksām Rīgā.

Sadarbībā ar valsts, pilsētas, NVO un privātām organizācijām izstrādāts kultūras projektu un ideju konkurss 2014. gada Eiropas Kultūras galvaspilsētas projekta programmas izveidošanai atbilstoši FORCE MAJEURE mākslinieciskās koncepcijas dažādiem aspektiem. Rezultātā tika iesniegti 340 projekti un idejas. Tāpat notika sadarbība ar Dizaina informācijas centru kopīgas platformas veidošanā uz 2014. gadu, pozicionējot Rīgu kā Dizaina pilsētu.

Svētku noformējuma realizēšanai pilsētā tika izsludināts „Svētku plakātu un/vai vides objektu/instalāciju māksliniecisko ideju skiču, to tehnisko risinājumu un izvietojuma piedāvājuma Rīgas pilsētvidē konkurss”, kurā tika uzaicināti piedalīties gan individuāli mākslinieki, gan juridiskas personas. Konkursa rezultātā tika iegūti mākslinieciski augstvērtīgu ideju meti realizēšanai pilsētas svētku noformējumos – Latvijas Republikas Neatkarības deklarācijas pasludināšanas dienai, Līgo svētkiem, Rīgas svētkiem, Latvijas Republikas proklamēšanas dienai un Ziemassvētkiem.

Prioritātes ietvaros turpinās pašvaldības sadarbība un iniciatīvu veicināšana radošajos rajonos – Spīķeros, Kalnciema ielas rajonā, VEF teritorijā, Andrejsalā u.c.

Notiek arī pašvaldības pārstāvju sadarbība ar Arhitektu savienību Mobilo centru apakšprogrammas veidošanā.

Budžets

Stratēģijas mērķis nav tieši pakārtots Rīgas pilsētas pašvaldības budžetam, mērķa ietvaros veiktās aktivitātes ir cieši saistītas ar aktivitātēm, kas veiktas citu mērķu ietvaros, līdz ar to precīzus izlietos finanšu apjomus mērķa ietvaros nav iespējams definēt.

ES līdzfinansējums

Mērķa ietvaros 2010. gadā tika īstenots viens ES līdzfinansēts projekts „Radošās metropoles”, kura ietvaros tika pabeigts apjomīgs zinātnisks pētījums par radošajām industrijām. Projekta kopējais finansējums ir Ls 332 043.

Secinājumi

Pētniecības ideju komercializācijas veicināšanā 2010. gadā netika veiktas būtiskas aktivitātes. Tomēr jau šobrīd Zinātnes un tehnoloģijas attīstības pamatnostādnes 2009.-2013. gadam paredz veidot universitātes par starptautiski konkurētspējīgiem zinātnes un attīstības centriem, ar kuriem sadarbojoties attīstās augstākās izglītības institūcijas reģionos, veicināt citu valsts un privāto zinātnisko institūciju attīstību.

Zinātniski Tehnoloģiskā parka izveide Rīgas pilsētas attīstībā ir ļoti būtiska, jo, saliedējot vienotā sadarbības modelī zinātnes un pētniecības jomas pārstāvju atklājumu un sasniegumu rezultātus ar uzņēmēju ieinteresētību un iespējām tās komercializēt, iespējams būtiski sekmēt iepriekšminēto sfēru izaugsmi un konkurētspēju gan vietējā, gan starptautiskajā tirgū. Veicinot un sakārtojot šo jomu sadarbību, līdztekus attīstās arī tautsaimniecība.

Lai Rīgā veiksmīgi tiktu attīstīta augstas pievienotās vērtības ekonomiskā vide, visā valstī kopumā ir jābūt sakārtotai zinātnes un tehnoloģiju attīstības virziena politikai.

Svarīgi ir definēt pašvaldības uzstādījumus attiecībā uz to, kādas nozares ir prioritāras, kādus rezultātīvos rādītājus vēlas sasniegt un kā tas ietekmēs pilsētu un tās iedzīvotājus. Piemēram, mērķis var būt darba vietu pieaugums pilsētā, taču tiek attīstīta nozare ar zemu produktivitāti, bet ar lielu nodarbināto skaitu, kas būtībā pilda mērķi. Tomēr, var skatīties uz tām nozarēm/uzņēmumiem, kas strādā ar augstu produktivitāti, kurās bieži vien izmanto jaunākās tehnoloģijas, ir ieguldīts ārvalstu kapitāls, ir plašāki noieta tirgi u.c. (kā liecina aprēķini, tad apgrozījums uz vienu nodarbināto uzņēmumos ar ārvalstu kapitālu ir 2,6 reizes lielāks nekā uzņēmumos ar vietējo kapitālu³⁶), kas savukārt dos lielāku stimulu un iespējas attīstīties jauniem saistītiem uzņēmumiem.

Mērķa sekmīgai sasniegšanai nozīmīgas ir aktivitātes, kas tiek veiktas mērķa *PM3 Uz starptautisku sadarbību vērsta pilsētas ekonomikas attīstība* ietvaros Rīgas tēla un pilsētas atpazīstamības veidošanā, jo tie ir būtiski aspekti gan pilsētas, gan tajā esošo uzņēmēju starptautiskajai konkurētspējai.

Nozares eksperta viedoklis

Andris Deniņš, Dr.oec., profesors

Īpaši atzīmējama ir identificētā prioritāte "Izveidot konkurētspējīgu Zinātniski Tehnoloģisko parku Rīgā", kuras īstenošanai nepieciešams veltīt īpašus resursus. Tomēr šķiet, ka Zinātnis-

³⁶ LIAA, Lursoft

ki Tehnoloģiskā parka darbības modelis varētu būt saistāms ar prioritātes "Atbalstīt radošās industrijas" izpildi tikai daļēji. Radošo industriju atbalstam, kas tieši nav saistīts ar zināšanu ietilpīgām nozarēm, salīdzinoši būtisku atbalstu varētu sniegt arī, piemēram, biznesa un tehnoloģisko parku pakalpojumu izmantošanas līdzfinansēšana, vismaz, daļēji apmērā.

2010.gadā mērķa īstenošanā ir veiktas aktivitātes divos prioritāros virzienos- Izveidot konkurētspējīgu Zinātniski Tehnoloģisko parku un Atbalstīt radošās industrijas. Jāatzīmē, ka netika veiktas aktivitātes Zinātniski Tehnoloģiskā parka teritoriālā izvietojuma izpētē, kas var turpmāk var ietekmēt pirmās prioritātes izpildes termiņus.

Zināmu neizpratni rada 7.1 attēls, kurš neatspoguļo augstas pievienotās vērtības nozaru (piemēram farmaceitiskās) pieenesumu un potenciālu konkurētspējīgā Rīgas ekonomikā. Svarīgi ir definēt kādas nozares ir būtiskas un prioritāras, kuru attīstība būtu mērķtiecīgi jāvada.

Lai veicinātu mērķa realizāciju ir nepieciešams izvērst un pilnveidot izpildāmo uzdevumu programmu ar precīzi noteiktu finansiālo nodrošinājumu.

7.1. tabula

Stratēģiskā mērķa „Augstas pievienotās vērtības konkurētspējīga ekonomika” rādītāji

Rādītājs	Datu avots	Iepriekšējo periodu vērtības, gads					Tendence pret iepriekšējo gadu	Tendence pret iepriekšējo gadu vidējo rādītāju	Plānotais ilgtermiņa attīstības virziens
Kopējā pievienotā vērtība, (faktiskās cenās, tūkst. LVL)	CSP	2004	2005	2006	2007	2008	↑	↑	Pieaug
		3 872 421	4 600 844	5 416 425	7 100 959	7 847 755			
IKP pieaugums, % pret iepriekšējo gadu	CSP	2004	2005	2006	2007	2008	↓	↓	Stabils-pieaug
		20,39%	20,12%	18,95%	30,15%	8,88%			
Darbaspēka produktivitāte (pievienotā vērtība/strādājošo skaits) tūkst. Ls	CSP, PAD Ekonomikas pārvaldes aprēķini	2004	2005	2006	2007	2008	↑	↑	Pieaug
		10,7	12,6	14,21	18,39	20,62			

Tendence

Novērtējums	↑	↓	↑	↓
Pieaugums ar pozitīvu vērtējumu				
Samazinājums ar pozitīvu vērtējumu				
Pieaugums ar negatīvu vērtējumu				
Samazinājums ar negatīvu vērtējumu				